Kupujte VOJNE BONDE!
Najstarejši slovenski dnevnik v Ohio
Oglasi v tem listu so uspešni

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVISEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

Kupujte VOJNE BONDE!
The Oldest Slovene Daily in Ohio
Best Advertising Medium

VOL. XXVIII.—LETO XXVIII. CLEVELAND, OHIO, TUESDAY (TOREK), JANUARY 23, 1945 ŠTEVILKA (NUMBER) 19

Sovjetski blitzkrieg samo 150 milj od Berlina

ZRAČNA SILA STRLA BEŽEČE NEMŠKE SILE

Zavezniški letalci so uničili 3,000 nemških vozil in tankov na begu iz Belgije

PARIZ, 22. januarja. — Nemški izpad v Belgijo se je danes končal s katastrofalnim uničenjem nemških sil, katere je udarila mogočna zavezniška zračna sila, ki je uničila najmanj 3,000 nemških vozil in tankov, ki so bili na begu iz Belgije.

Nemci so doživeli pokolj iz zraka, ki je skoro brez primere v vojni, in izgubili toliko vozil tankov, kolikor jih zadostuje za opremljenje ene cele oklopne armade.

Ko je ameriška tretja armada udarila pet milj naprej, je našla polovico razbitega nemškega krila v Ardenih skoro popolnoma disorganiziran. Sovražnik stoji tudi popolnoma razbit pred ameriško prvo armado v Belgiji.

Amerikanci samo 54 milj od Manile

LUZON, 22. januarja. — Gl. stan gen. MacArthurja poroča, da so ameriške sile, ki prodirajo južno proti Manili, zavzele mesti Tarlac in Capas in da po 11-miljskem napredovanju stoje samo še 54 zračnih milj od glavnega mesta Filipinskega otočja.

Prednje sile ameriške armade se naglo bližajo provinci Pampanga, ki predstavlja vrata v Manilo, in kjer se nahajata zrakoplovišča Clair in Fort Stotsenburg.

Vesti z bojišč

Umrli – ranjeni – ujeti

CPL. LOUIS E. MERHAR

Mr. in Mrs. Louis E. Merhar, 469 E. 149 St., sta prejela obvestilo, da je bil njun sin Cpl. Louis E. Merhar, med 29. dec. in 2. januarjem ranjen na fronti v Belgiji. Star je 27 let in v juniju bo tri leta, odkar se nahaja v armadi. Za svoje poškodbe je prejel odlikovanje Modrega srca. Poleg staršev imata brata Alberta in sestro Lillian.

PISMO VOJNEGA UJETNIKA

Mr. Frank Birtich, 17005 Waterloo Rd., je prejel pismo od italijanskega vojnega ujetnika Pvt. Tony Blaško, ki se nahaja v ameriškem vojnem taborišču v Fort Knox, Ky. Ujetnik ga prosi, da naj mu rojaki, doma iz istega kraja kot on, iz Ajdovščine, pišejo. Njegov naslov je: Pvt. Tony Blasko. IE., 500 N 46, 6th Ord. Bn. Co., M. P.M., Fort Knox, Ky.

Maršal Tito najbrže imenuje regentski svet še ta teden

Pričakuje se, da bo nova vlada v Jugoslaviji imenovana ne glede na kraljevo stališče

BULETIN

LONDON, 22. januarja. — Kralj Peter je danes svojelastno odstavil vlado premierja dr. Ivana Šubašića in imenoval na njegovo mesto srbskega demokratskega voditelja dr. Milana Grolla. S tem je Peter povečal razkol med seboj in zavezniškimi silami.

Kralj se je uprl sporazumu za regentski svet, katerega sta podprli Velika Britanija in Rusija. Konferenca velike trojice bo s tem imela opraviti s tretjo veliko politično krizo v Evropi. Ostali dve se nanašata na položaj na Poljskem in v Grčiji.

* * *

LONDON, 21. januarja. (Piše Sydney Gruson v "New York Times") — Tu se pričakuje da bo moral Tito še ta teden imenovati iz treh mož sestoječi regentski svet za Jugoslavijo, brez ozira na stališča kralja Petra. Ob istem času bo v Belgradu upostavil vlado, v kateri bo on sam zavzemal mesto premierja, dr. Ivan Šubašić, ki stoji na čelu sedanji kraljevi vladi v Londonu, pa bo zunanji minister.

Dušan Sernec bo član regentskega sveta

Trije člani regentskega sveta, ki bodo zastopali tri geografske edinice Jugoslavije, bodo, kakor se tukaj razume sledeči:

Aleksander Belić, bivši predsednik Srbske akademije znanosti in profesor na Belgrajski univerzi, bo zastopal Srbijo; dr. Anton Mandić, hrvatski politik, ki je bil član Londonskega odbora za časa prve svetovne vojne, bo zastopal Hrvate, inženir Dušan Sernec, bivši ban Slovenije, pa bo zastopal Slovence.

Belić, ki je star nad 70 let, in Sernec, ki je mož srednjih let, sta znana kot odločna pristaša maršala Tita. Dr. Mandić, ki je okrog 80 let star, že dalj časa ni več aktiven v politiki in je rodom iz Istre, katero Jugoslovani zahtevajo nazaj od Italije.

Misija v Londonu pripravljena za odhod

Najmočnejše znamenje, da maršal Tito izgublja potrpljenje s kraljem Petrom, ki še vedno ni podpisal sporazuma, ki je bil dosežen med njim in dr. Šubašićem 1. novembra, se vidi v dejstvu, da se misija maršala Tita v Londonu pripravlja za odhod v teku prihodnjih dni. S formacijo nove jugoslovanske vlade ne bo več obstojala potreba za misijo, ki je bila ustanovljena tukaj pod maj. gen. Vladimirom Velebitom pred nekako letom dni.

Tu obstoji vtis, da je premier Churchill vedel, da maršal Tito ne bo več dolgo čakal, ko je v svojem govoru pred parlamentom dal na znanje kralju Petru, da mora narediti svojo odločitev v teku prihodnjih dni, ako pa tega ne stori, da se bo smatralo, da je sporazum za regentstvo odobril. Predstavniki maršala Tita v Londonu izjavljajo, da je hitra akcija nujna, kajti z upostavitvijo ene same jugoslovanske vlade v Belgradu se bo pospešilo potrebščin od zaveznikov v osvobojene dele Jugoslavije, kjer vlada veliko pomanjkanje živeža.

Imenovan bo nov poslanik v Washingtonu

Eden izmed prvih činov nove vlade bo imenovanje poslanika v Washington. Odkar je bil Konstantin Fotić odstavljen, je imela Jugoslavija tam samo upravnika poslov.

Jugoslovani upajo, da bo z imenovanjem kabineta v Belgradu ameriška vlada poslala na glavni stan maršala Tita redno vojaško misijo, ki bo nadomestila častnike od urada za strategično službo, kateri stoji na čelu major general William J. Donovan. Pristaši maršala Tita tukaj ne morejo razumeti, zakaj Zedinjene države vzdržujejo sličnо zastopstvo na glavnem stanu generala Draže Mihajlovića, katerega Titova administracija dolži izdajstva.

Velika trojica ne bo obravnavala vprašanja

Z ozirom na dejstvo, da Rusija in Britanija odprto podpirata regentski sporazum med Titom in Šubašićem, in da bo istega, po vseh znamenjih sodeč, odobrila tudi Amerika, obstoji zelo majhna možnost, da se bo politični zastoj pustilo vleči dalje v nadi, da bo konferenca med Churchillom, Stalinom in Rooseveltom našla novo formulo, ki bi bila bolj naklonjena kralju. To je bilo upanje kraljevih svetovalcev in jugoslovanskih političnih skupin v Londonu, ki so nasprotne sporazumu.

Obstoji še vedno majhna možnost, da bo kralj odpustil Šubašićevo vlado iz razloga, da več ne uživa njegovega zaupanja. Ustava mu daje moč, da to stori. Britski pritisk je kralja do sedaj držal nazaj od tega koraka.

Vsi mednarodni krogi tukaj so prepričani, da bo kralj izvršil politični samomor, ako bi storil kaj takega in da bo nova vlada vseeno skoro takoj imenovana.

SPORAZUM ZA REŠILNO AKCIJO V JUGOSLAVIJI

RIM, 21. januarja. — V smislu sporazuma, ki je bil naznanjen danes, bosta Velika Britanija in Amerika s sodelovanjem rešilne agencije Združenih narodov — UNRA — začeli dovažati pomoč v Jugoslavijo, katero bodo upravljale jugoslovanske oblasti.

Sporazum je bil podpisan v Belgradu v petek. Za Jugoslavijo ga je podpisal maršal Tito, za Zed. države ga je podpisal brigadir general Percy L. Sadler, za Veliko Britanijo pa major general Everett Hughes. Naznanilo pravi, da je bil sporazum odobren z odobrenjem jugoslovanske vlade v Londonu.

Zavezniki so podpisali premirje z Madžarsko

WASHINGTON, 21. jan.—Državni department je nocoj uradno naznanil, da je maršal Klementij Vorošilov v Moskvi v imenu vseh zavezniških sil z novo provizorično vlado Madžarske podpisal premirje, glasom katerega Madžarska ni samo pristala na brezpogojno podajo, temveč je tudi napovedala vojno Nemčiji, se zavezala vrniti vse province, ki jih je ukradla Romuniji, Češkoslovaški in Jugoslaviji, obenem pa bo plačala prizadetim narodom 300 milijonov dolarjev vojne odškodnine v blagu.

Pogoji premirja med drugim tudi določajo, da mora Madžarska vrniti vse industrijske naprave, železnice in drugo imovino, ki je bila ukradena javnim ustanovam, privatnim podjetjem ali posameznikom v deželah, ki jih je Madžarska okupirala, ko je bila zaveznica nacijske Nemčije.

Novo prizadevanje, da se Dunaj reši pred uničenjem

RIM, 21. januarja. — Tukaj je bilo danes naznanjeno, da je bila organizirana "Mednarodna zveza za obvarovanje Dunaja", kateri načeljuje Franco Ferrara, dirigent Rimskega simfoničnega orkestra. Pojavili so se letaki širom Rima, v katerih se apelira na vse vojskujoče se narode, da obvarujejo Dunaj uničenja. Na letaku je rečeno, da bo imenovana zveza skušala zainteresirati vso svetovno javnost glede nevarnosti, ki preti Dunaju, katerega se označuje kot "najbolj katoliško mesto na svetu poleg Rima, zibelko umetnosti in simbol civilizacije." Potem pa letak dostavlja:

"Mi apeliramo na vlade vseh narodov in na može, ki jih zastopajo, v prošnji, da storijo vse, kar je v njih moči, da Dunaj, čigar vrednost za ves svet je nenadomestljiva, ne bo spremenjen v bojno polje."

Kratke vesti

ZDRUŽENA REAKCIJA V BOJU PROTI WALLACE-U

WASHINGTON, 22. januarja. — V senatu se je pojavila močna opozicija proti potrditvi Henry Wallace-a, kot tajnika trgovinskega departmenta. V boju proti Wallace-u so se združili republikanci in konservativni demokrati iz južnih držav.

VELIK PROCES PROTI FAŠISTOM V RIMU

RIM, 22. januanrja. — Danes se je tu pričel velik proces proti 19 voditeljem fašistične stranke, ki so obtoženi raznih političnih zločinov. Med obtoženimi sta bivši poslanik v Washingtonu do 1933, Fulvio Suvich in gen. Mario Roatta, bivši šef štaba pod maršalom Badoglijem.

PLIN ZADUŠIL DVOJICO SEDEČO V AVTOMOBILU

Mrtva sta bila najdena včeraj zgodaj zjutraj, sedeča v avtomobilu na cesti blizu svojega doma v Garfield Heights, Miss Helen Gagorik, stara 19 let, in njen spremljevalec James Hudec, star 19 let, ki je bil nedavno odpuščen iz mornarice. Zadušil ju je plin, ki je uhajal v notranjost avtomobila iz pokvarjene odvodne cevi.

NAMEŠČEVANJE VETERANOV PODVOJENO

WASHINGTON.—War Manpower komisija poroča, da je nameščevanje vojnih veteranov potom United States Employment Service-u tekom leta 1944 naraslo in se podvojilo v primeri z letom 1943. V 11 mesecih od januarja pa do novembra lani je bilo nameščenih 728,400 napram 317,600 za isto dobo leto preje.

Vesti iz življenja ameriških Slovencev

Creighton Mine, Ontario, Kanada. — Dne 5. decembra je bil tukaj pokopan ,Tony Smrke, star 21 let. Služil je pri mornarici in je padel nekje na morju, nakar je bilo njegovo truplo pripeljano njegovim staršem. Poleg očeta in matere zapušča sestro in dva brata. On je že tretji Slovenec izmed tukajšnjih naseljencev, ki je padel v tej vojni. Prvi je bil bratranec njegovega očeta, John Smrke, drugi pa John Košmerl, ki sta padla na evropskem bojišču.

Johnson, Pa.—Družina Math Pečjak, je bila 13. decembra obveščena, da je 16. novembra padel na daljnem Pacifiku njen sin Pfc William Pečjak, star 23 let — isti dan je šel k vojakom tudi njegov bratranec Ignatz L. Pecjak. Bil je član SN PJ. Poleg staršev zapušča pet bratov in tri sestre.

Chicago. — V bolnišnici Garfield je bila operirana miss Helena Blatnik, hčerka Antonije Blatnik.

DIREKTORSKA SEJA

V sredo, ob 7:30 uri zvečer se vrši seja direktorija Slovenskega društvenega doma na Recher Ave. Prosi se stare in nove direktorje, da se seje udeleže.

MOSKVA SVARI NACIJE: "URA ODLOČITVE JE TUKAJ!" RDEČA VOJSKA DRVI SKOZI POLJSKO

Rusi samo 37 milj od Elbinga na obali Baltika in samo 30 milj od mesta Breslau v Šleziji

LONDON, torek, 23. januarja.—Moskva je danes zgodaj zjutraj naznanila, da so sovjetske čete na svojem prodiranju zapadno od Varšave dospele na točko, ki se nahaja samo 150 milj od Berlina, kar pomeni, da so pustile za seboj polovico poti, odkar so pričele svojo sedanjo ofenzivo.

Radijska oddaja v Moskvi je naslovila na Nemčijo svarilo, da je "napočila odločilna ura za nemški rajh." Uradni komunikej, ki je bil objavljen več ur poprej, je postavil kolone maršala Gregorija Žukova 165 milj od nemške prestolice. Glasom dotičnega komunikeja so Rusi v svojem včerajšnjem navalu skozi centralno Poljsko napredovali 38 milj proti zapadu.

Rdeča vojska stoji pred durmi Poznana

Poznejše poročilo iz Moskve, ki je postavilo Žukove sile 150 milj od Berlina, ni specifično navedlo točke, na katero so dospeli Rusi, ampak vtis obstoji, da je to kaka postojanka v bližini Poznana, zadnjega velikega mesta na Poljskem, ki ga Rdeča vojska še ni zavzela.

Rusi, ki so na svojem pohodu proti zapadu danes ubili in zajeli nadaljne tisoče Nemcev, so se danes približali Oppelnu, in nahajajo se samo še 30 milj od mesta Breslau ob reki Odri, ki je glavno mesto Šlezije in deveto največje nemško mesto.

Sovjetske čelne čete 10 milj od Odre

Sovjetske čete se na več točkah v Šleziji nahajajo samo 10 milj od nemške obrambne linije ob reki Odri in so raztegnile svojo fronto več kot 50 milj, ko so obšle velika industrijska mesta Gleiwitz, Hindenburg in Beuthen.

Prva ukrajinska armada, kateri poveljuje maršal Ivan Konev, je sama v teku zadnjih desetih dni pobila ali zajela 81,000 Nemcev in uničila ali zajela 734 tankov. Koliko izgub so zadale NNemcem štiri druge sovjetske armade, ki drvijo skozi Vzhodno Prusijo, Poljsko in Češkoslovaško, še ni bilo naznanjeno v Moskvi, ker številke še niso na razpolago.

Hitler se je podal na vzhodno fronto

Neka nemška radijska oddaja, katera je bila ujeta v Angliji, od tam pa se je čula v New Yorku, je naznanila, da se je Adolf Hitler podal na vzhodno fronto, da osebno prevzame poveljstvo nemške obrambe proti divjajočemu valu Rdeče vojske.

Razne radijske oddaje na kontinentu Evrope poročajo, da Nemci selijo industrije iz Breslaua in tudi od vzhodno-pruske prestolice Koeningsberg, medtem ko radijska oddaja v Moskvi poroča, da se Rdeča vojska po novih zmagah, v katerih je v teku enega dneva zavzela 1,750 nadaljnih krajev, nahaja samo 28 milj od Koeningsberga.

Nemški civilisti na begu v notranjost

Rusi so v Šleziji zavzeli mesto Gross Strehlitz, samo 10 milj od reke Odre in 18 milj južnovzhodno od Oppelna, in zavzeli so tudi mesto Konstadt, 42 milj vzhodno-južno od Breslaua. V Vzhodni Prusiji so ruske armade včeraj zaporedoma zavzele mesta Insterburg, Allenstein, Osterode in Deutsche-Eylau.

Po vseh ogroženih nemških provincah od Gdanska do Šlezije se civilno prebivalstvo nahaja na begu v notranjost dežele, predno jih zajame val Rdeče vojske.

V BOLNIŠNICI

V Glenville bolnišnici, kjer je srečno prestala operacijo, se nahaja poznana Mrs. Josephine Podboy, soproga Mike Podboja, 15250 Lake Shore Blvd. Prijateljice jo bodo lahko obiskale v sobi št. 105, od četrtka naprej. Želimo ji skorajšnje okrevanje!

Kupujte vojne bonde in vojno-varčevalne znamke, da bo čimprej poraženo osišče in vse, kar ono predstavlja!

SKUPNA SEJA

Nocoj ob 7:30 uri se vrši važna skupna seja podružnice št. 35 JPO, SS in podružnice št. 48 SANS. Ukrepalo se bo o združenju teh dveh postojank v svrho boljšega uspeha pri zbiranju prispevkov za pomoč Jugoslaviji. Prosi se vse društvene zastopnike in posamezne člane pri obeh postojankah, da se nocojšnje seje udeleže.

UREDNIŠKA STRAN "ENAKOPRAVNOSTI"

"ENAKOPRAVNOST"
Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING AND PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE — HENDERSON 5311-12
Issued Every Day Except Sundays and Holidays
SUBSCRIPTION RATES (CENE NAROČNINI)
By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Cleveland in po pošti izven mesta):
For One Year — (Za celo leto) $6.50
For Half Year — (Za pol leta) 3.50
For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.00

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year — (Za celo leto) $7.50
For Half Year — (Za pol leta) 4.00
For 3 Months — (Za 3 mesece) 2.25

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year — (Za celo leto) $8.00
For Half Year — (Za pol leta) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

104

SPLETKE OKROG PRESTOLA KRALJA PETRA II.

Napisal E. Yapou

Mnogo je bilo ljudi v parkih in avenijah Beograda dne 27. marca 1941, v tistih ranih jutranjih urah, ko so razburjene in navdušene množice pozdravljale svojega novega kralja in nosile s seboj ogromne slike mladega vladarja Petra II, kralja Jugoslavije. Mnogo jih je bilo, a nobeden med njimi bi ne bil mogel misliti, da bodo štiri leta pozneje ravno te množice na istem kraju zahtevale, da se ne sme več vrniti nazaj. Takrat mu je bil narod poveril v težkih in temnih urah pred Hitlerjevim napadom vodstvo ljudske vstaje.

Po mnogih letih bodo morda zgodovinarji mogli razjasniti vse spletke in mreže, v katere so ljudje okoli njega zamotali mladega vladarja in ga končno privedli v sedanji položaj. Danes je položaj v njegovi domovini tak, da je najbrže zaigran ne le njegov prestol, temveč tudi vsaka možnost njegovega povratka kot zasebnika. Podrobno vse to danes še ni znano, toda nekaj podatkov je v zadnjem času vendar že prišlo na dan.

Intrige okrog kralja so se začele že na onem malem letališču v Črni gori, kjer so vsi čakali na letala, ki naj bi jih odvedla na varno. Spletke so se nadaljevale v severni Afriki in se razrasle pozneje v elegantnih hotelih v Londonu in aristokratičnih gradičkih angleškega plemstva. Navidezno so ti jugoslovanski krogi vedno hvalili narodno gibanje odpora v svoji domovini, toda v pogledu konstruktivne politike se niso mogli nikdar zediniti. Šlo jim je le za to, kdo bo imel največ vpliva na kralja in najboljše mesto pri koritu.

Kralj sam je okleval in omahoval, podpiral zdaj to, zdaj ono frakcijo. Doma pa je med tem maršal Tito gradil svojo organizacijo za narodno osvoboditev. O tem pokretu kraljevski emigranti niso imeli nobenega pojma. Njih slepota je bila tako velika, da so deloma celo tajili obstoj tega pokreta.

Londonski opazovalci so kmalu sprevideli, da je kralju popolnoma nemogoče, uteči tem intrigam okoli svoje osebe. Dvor je bil in ostal edino upanje teh generalov, ki so bili brez armade, ki so vrhu tega še nosili na sebi pečat največjega vojaškega poraza v vsej zgodovini svoje dežele. Dvor je bil tudi edino upanje vseh onih visokih uradnikov, ki so bili tesno povezani s korupcijo in kompromotirani radi nezdravih razmer, ki so vladale v njihovi deželi zadnja leta pred izbruhom vojne.

Kralja Petra tragedija je bila, da je bil izven svoje dežele in da je bil obdan od te klike. Toda poleg te najhujše težave je bilo tudi še drugih temnih točk v življenju mladega vladarja. Ko je dospel kralj Peter v London, mu je kralj George VI. nasvetoval, kot mlademu sorodniku, ki še ni bil odrastel šoli, naj posveti ves svoj čas in vse svoje sile svoji vzgoji kot bodoči kralj dežele, katero je treba šele osvoboditi. Kralj George je izbral zanj najboljše vzgojne možnosti v Cambridgeu, kjer je Peter resno delal v šoli — toda le jako kratko dobo. Politiki, diplomati in generali iz njegove okolice so ga zasledovali, prodrli so v čitalnico univerze in včasih celo v njegovo spalnico, da ga pridobe za svoje posebne politične cilje ozkosrčnega egoizma. Vedno znova so ga odvrnili od šolanja, in ko je eden njegovih profesorjev, Harold Laski, opomnil kralja, da je bolje, da se popolnoma posveti knjigam ali pa šolo sploh zapusti, se je Peter odločil šolo zapustiti.

Ni nemogoče, da je bil vzrok njegovega sklepa dejstvo, da je bila v Cambridgeu tudi grška princezinja Aleksandra,, s katero se je nameraval poročiti. To je bila političnemu krogu v Londonu dobrodošla vest, ker jim je nudila novih prilik za intrige in spletke. Obenem pa so ga ti krogi še bolj odtujili realnosti in pravemu razvoju v Jugoslaviji.

Nastala je tudi borba na življenje in smrt med obema kraljicama — Marijo, kraljico Jugoslavije, ki je bila proti poroki svojega sina pred povratkom nazaj v domovino, in Aspazijo, morganatično vdovo umrlega grškega kralja Aleksandra I. Aspazija je bila mati Petrove neveste, 43 let stara, zvita žena kmečkega pokoljenja iz Krete, ki je veljala za eno najlepših žena Grčije, in je poleg tega tudi ena najbolj spretnih političnih osebnosti v visoki londonski družbi. Bila je odločena, da mora priti čim hitreje do te poroke.

Pomagal ji je pri tem poslu njen veliki prijatelj, Vladeta Miletić, bivši jugoslovanski minister za notranje zadeve in še prej načelnik policije v Beogradu. Te spletke so bile tako resne, da se je nekoč celo razširila v Londonu govorica, da je kralj Peter zaprt, konfiniran, najbrže od kraljice Marije. Ko je bila praznovana poroka preteklega marca, v navzočnosti angleškega, grškega in norveškega kralja in nizozemske kraljice, je bilo kraljici Mariji "nemogoče" prisostvovati.

Po poroki se je kralj Peter nastanil na svojem posestvu v Surrey. Kmalu nato je v Jugoslaviji zmagal osvobodilni pokret. Titova moč v Jugoslavija je naraščala in njegova slava se je širila po vsem svetu. Njegovo prijateljstvo s Churchillom je postalo trdno, tako trdno, da se je začelo postavljati vprašanje, kdo bo razpolagal z denarjem jugoslovanske vlade. Tu ni šlo le za kraljevo plačo $50,000 na mesec, temveč tudi za osebno posest kralja Petra v Jugoslaviji in izven nje, za mnoge investicije v železniških in drugih podjetjih, pred vsem rudokopih. Tudi člani dvora okoli njega so se začeli bati — čutili so, da jim preti izguba vsega bogastva, naloženega v Jugoslaviji in vrhu tega še izguba njihovih plač. Politikom in visokim uradnikom pa je bilo jasno, da bodo izginile njihove stare politične stranke, o katerih so mislili, da jih zastopajo v inozemstvu.

Takrat sta se obe kraljici izmirili in začeli kovati načrte, kako spraviti kralja nazaj v Jugoslavijo. Verjetno je, da je Peter upal, da mu bo Churchill pomagal nazaj, toda pozabil je najbrže, da angleški ministrski predsednik ne bo mogel vsiliti Jugoslovanom kralja proti njihovi volji.

Obe kraljevski materi, generalski, politični in drugi postopači na dvoru so se združili, da po možnosti torpedirajo sporazum Tito-Šubašić. Kralj Peter je pretekli teden zavrgel regentstvo, ki bi imelo biti ustanovljeno glasom tega sporazuma.

V domačem pomenku pred kaminom, v Downing Street št. 10, sta Churchill in Eden poskušala prepričati kralja, da ne sme prelomiti s Titom in se postaviti proti temu, kar je splošna želja njegovega naroda. Peter pa je sledil nasvetom spletkarjev.

Kolonija Baskov

Inozemci, oziroma priseljenci, ki so tekom minulih pet desetletij prihajali v velikih množicah v Zedinjene države, so nehote ustanovili takozvane kolonije inozemcev v raznih mestih in krajih Zedinjenih držav.

Tako so nastale "inozemske kolonije" po vseh večjih mestih, kakor tudi v pokrajinah, kjer imajo razna velika domača podjetja svoje tovarne, rudokope, itd. Tako so nastale tuintam tudi slovenske "kolonije", v katerih je življenje — in čestokrat tudi mišljenje ter naziranje sveta, tako, kakor je bilo med njimi, ko so živeli v svojih rodnih deželah; tudi se dogaja v mnogih slučajih, da govori deca teh priseljencev, še vedno jezik svojih staršev.

Med vsemi inozemci, ki so se pri nas naselili za stalno, so pa Baski (Basques) edini, da ne žive v kolonijah po velikih mestih, temveč na deželi, oziroma v gorah in hribovju države Idaho; oni so tudi edini zastopniki inozemskih narodov, ki dosedaj še niso ustanovili svojega časopisja, kajti Baski so majhen narod, ki šteje jedva dva milijona ljudi, oziroma narod, ki je nekako tolik, kakor naš slovenski narod. Razlika med slovenskim narodom in Baski je pa ta, da so Slovenci, oziroma slovenski narod, član ostalih narodov, dočim so Baski le potomci starega in izumrlega naroda Iberijcev. Njihova domovina je Pirenejsko gorovje, oziroma zapadni del tega gorovja, ki tvori mejo med Francijo in Španijo ob Biskajskem zalivu.

Medtem, ko so se prvotni biskajski priseljenci naselili na deželi v državi Idaho, je njihova druga generacija deloma pričela z raznovrstno trgovino tudi v mestu Boise, Idaho, in tako — ako prelistujemo telefonski seznam imenovanega mesta, najdemo v njem imena, ki so pristna imena Baskov, na primer: Yrazabel, Nriezaga, Ganriago, Anduiza, Urresti, Yribar, Barrinaga, Nberuaga itd. Toda kljub temu, Boise je še vedno ameriško mesto in označena imena so imena dobrih in domoljubnih ameriških državljanov, dasiravno je sedaj središče ameriških Baskov, baš kakor je Cleveland, O., središče slovenskih Američanov.

Prvotni priseljenci Baskov, so se bavili izključno le z ovčjerejo, oziroma z istim delom, kakor v njihovi "stari domovini." Toda sedanja generacija se peča z vsakojakimi deli in trgovino in tako imajo svoje "bankirje", grocerije, gazolinske postaje, učitelje, zavarovalne agente, mesarje in kavarnarje.

V jugozapadnih delih države Idaho je sedaj nekako 6,000 Baskov in njihova "kolonija" je v znani Jordan Valley v Oregonu ob meji države Idaho ter sega proti iztoku do Glenns Ferry in Hagermanu. Središče te kolonije je seveda mesto Boise, kjer se vrše vsako leto vse slavnosti, ki jih prirejajo društva Baskov. Tu se vrše prave starokrajske zabave z neizogibnimi plesovi, telovadbo in vsemi drugimi dobrotami, kajti starih običajev in narodnih noš tudi Baski ne morejo tako hitro pozabiti in spremeniti, dasiravno so, kakor rečeno, pravi dobri državljani Zedinjenih držav.

Svetovna vojna vpliva tudi na Baske, kakor na vse ostale priseljence drugih narodnosti. Tudi Baski imajo namreč doma, na Španskem, svoje sorodnike, kateri občutijo že dolgo vrsto let posledice revolucije in sedanje vojne. Med revolucijo pred svetovno vojno so fašisti iz Italije in Nemčije deloma razdejali njihova stara mesta Guernica in Bilbao. Baski so tedaj zahtevali neodvisnost, toda mesto tega so dobili — lakoto, suženjstvo in v mnogih in neštetih slučajih tudi smrt.

Neuradno pripoznani vodja in patriarch vseh Baskov v Idaho, je "pijonir" z imenom John Archabala, ki lastuje mnogo čred ovac in neštete akre zemlje. Starega Archabalda Baski tako spoštujejo in obožujejo, da je mnogo neukih njegovih rojakov, ko so prišli k zveznemu sodišču v Boise, da polože izpit za ameriško državljanstvo, odgovorilo na vprašanje "kdo je predsednik Zed. držav" — da je predsednik te "kontre" — stari Archabal.

Odkar je Archabal v Zedinjenih državah, še nikoli ni zamudil letnega plesa ovčarjev, katerega priredijo vsako leto na božični dan. On je namreč predsednik pri tej slavnosti, h kateri mora vsakdo priti oblečen v delavski obleki, oziroma v "overalls". Kedor pride k temu plesu drugače, ga jednostavno zapode domov iz dvorane, kajti v to svrho imajo za poslene posebne "metalce", katerim načeljuje Gus Urresti, k je v resnici pravi policaj, katero službo je dobil potem, ko je dovršil svoje študije v kolegiju mesta Boise.

Pri tem letnem plesu se redno vrši tudi dražba malega janjca. Ta javna dražba prinese običajno po $1,000 čistega dobička in ta denar pošljejo potem Baski organizaciji Rdečega križa.

Baški jezik je izredno težka in mukotrpna študija, kajti v svojem jeziku se Baski ne morejo izraziti po načinu modernih jezikov. Za mnogo izrazov rabijo jednostavno angleške izraze po svojih končnicah. Na primer "vojne bonde" imenujejo v svojem jeziku — "gerrako bonuak" in vojaške vaje —"soldato trenongaku", kar bi bilo po stari "krajščini" nekako "soldaška trenunga". — Nek stari Bask je želel naučiti se angleščine in tako je prihajal iz svojih pašnikov vsaki teden po enkrat v nek restavrant v bližnjem mestecu. Ko je mislil, da se je že dokaj naučil angleščine, skušal je govoriti v tem jeziku z nekim domačinom katerega je že dobro poznal. Tem povodom mu je slednji naznanil in dokazal, da se je v onem restavrantu učil — kitajščino . . .

Urednikova pošta

Vsi na pet-letnico farme SNPJ

Cleveland, Ohio. — V nedeljo popoldne bomo imeli zopet krasen program na odru Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave. Farma SNPJ obhaja petletnico obstoja s krasnim programom. Program se prične točno ob štirih popoldne..

Vspored je sledeč:

1. Kratek pozdravni nagovor Matt Petrovich; 2. Mladinski pevski krožek SNPJ zapoje ameriško himno; 3. Mladinski pevski zbor SNPJ zapoje slovenske pesmi; 4. Kvartet Glasbene Matice: Frank Plut, Louis Belle, Primož Kogoj in John Nosan; 5. Dorothy Svigely, članica Glasbene Matice nastopi v solospevu; 6. Louis Bajc ml. iz Fairport, Ohio, nastopi z harmoniko; 7. Govor Milan Medvešek; 8. Pevski zbor Jadran, mešan zbor.

Odmor.

9. nastopi mladi Richie Vadnal s harmoniko; 10. Govor: Rudy Lisch; 11. pevski zbor "Zarja"; 12. Zarja trio Turkman-Elersich, Kokel, Turk; 13. Jennie Perusek-Fatur in Alice Vidmar, članici Zarje, duet. 14. Kvartet, sestre Slokar in sestre Kapel; 15. Duet Betty Cerjan in Dorothy Arch.

Po programu bo servirana okusna večerja. Zvečer pa sledi ples, za katerega bo igral popularni Pete Sernickov orkester.

Člani in članice SNPJ, v nedeljo pohitite vsi v Slovenski narodni dom na St. Clair Ave., kjer boste imeli nekaj ur duševnega užitka.

Iz zgornjega programa lahko sklepate, da bo prireditev lepa Tudi govorniki so izvrstni.

Program se prične točno ob štirih popoldne.

Torej na gotovo svidenje v nedeljo, 28. januarja na prired bi farme SNPJ.

Cecilia Subelj, tajnica

KAKO PRITI DOMOV Z
Extra Red Points!

Pomnite, da nesete kano porabljene masti k mesarju. Dobili boste dve rdeči točki kot darilo za vsak funt. Spravljajte porabljeno mast za Bojno Fronto!

Prosimo, pomagajte!

Kakor več zaporednih let, tako se tudi letos Slovenci pod vodstvom John Gornika, glavnega tajnika S.D.Z. udejstvujejo pri nabiranju fonda za pobijanje otroške paralize. Vsa ko leto so se naši ljudje v te človečanski akciji zelo odlikovali in tudi letos želimo, da obdržimo pred ameriško javnostjo dober rekord. Razumljivo to je mogoče le s sodelovanjem naših ljudi. Kampanja desetic katero je s proglasom podpr tudi governer Frank J. Lausche bo končana 31. januarja.

Prosimo vse tiste, ki čutijo v svojem srcu usmiljenje, do onih, ki trpe na tej strašni bolezni, naj se oglasijo v Zveznem uradu, da dobe zalepko, v katero se pritrdi "desetko", da jo napolnijo (vsebuje $2.00) in potem zopet vrnejo slovensk sekciji.

Prosimo storite človečansko dolžnost in milijone nesrečnih vam bo za vaše dobro delo hvaležnih.

Odbor.

PREDHISTORIČNI KROKODILI IN ZMAJI

Pravijo, da je najti v malo dostopnih in slabih pokrajinah Južne Dakote mnogo predhistoričnih fosilov krokodilov in zmajev ter manjših sličnih plazilcev.

FIGHT INFANTILE PARALYSIS
JANUARY 14-31

Domača fronta

Še tri konvencije odpoveda[ne]

Washington. — Col. J. M[on]roe Johnson, ravnatelj Off[ice] of Defense Transportation, naznanil, da so bile še tri k[on]vencije odpovedane v počet[ku] tega leta, tako da je bilo že 183 konvencij odpovedanih letu 1944, v odgovor po[ziv] njegovega urada.

96,369 letal v letu 1944

Washington. — J. A. Kr[ug] predsednik Production odbo[ra] za letala, je izjavil, da je b[ilo] zgrajenih v mesecu decemb[ru] 6,697 letal. Produkcija je b[ila] torej približno 2% izpod na[črta], toda vseeno dobra, ako u[po]števamo, da je mesec kratek tudi mesec božičnih praznik[ov]. Povprečni indikator produk[cije] na delavni dan se je dvign[il] decembru na 268, dočim je v novembru le 260. V letu 19[44] je industrija letal zgradila kordno število 96,369 letal v[seh] vrst.

Prevoz za dirke prepoved[an]

Washington. — Office Defense Transportation je [na]znanil, da je prevoz konj psov za dirke prepovedan. B[rez] posebnega dovoljenja vlade jih ne sme prevažati niti na [že]leznici, niti na tovornih [av]tomobilih. Prepoved velja za [dr]žavo, promet med državami zunanjo trgovino.

Odmerki ne bodo razveljav[ljeni]

Washington. — Office Price Administration je na[zna]nil, da razveljavljanje znamk [za] čevlje ni v razpravi. Urad W[ar] Production odbora za civilne [po]trebe je izjavil, da so dob[ave] čevljev zadostne za znamke, [ki] se nahajajo v prometu.

Lani so cene najmanj pos[kočile]

Washington. — Secretary [of] Labor Frances Perkins je [ob] priliki razmotrivanja o cenah [te]kom leta izjavila, da so [cene] v 1944 narastle manj ko[t] drugih letih. Cene na dr[obno] predmetov potrebnih v ro[d]skem življenju so se dvign[ile] 1944 za 2% a na trgu ze[lenja]ve za 1½%. Tako poroča [urad] za delavsko statistiko. To [na]šanje cen pa je manjše kot [le]tu 1943.

ZA GOSPODINJE

Pri pranju perila si po[sta]vimo vse posode v priročn[o vi]šino, da se pri delu ne d[a] sklonjene navzdol. Peri[lo v] takem kraju, kjer nam je manj treba prenašati težk[e po]sode z vodo in perilom. [Upo]rabljamo otroški voziček [za pre]važanje opranega perila, [ali] co za pripenjalke in vrv.

Čim skrbneje perilo r[az]simo, tem lažje ga pozne[je li]kamo. Perilo razdelimo na [ki]kupa; tako, ki mora biti [li]kano zase, in tako, ki [po]trebuje toliko natančnost[i]... pet zase. Ko smo zlikali o[bleke,] moške srajce, namizno [perilo] in druge boljše kose po[rabimo] ostalo toploto likalnika z[a] spravimo v red perilo z [dru]ga kupa. Brisače, gladke triko samo malo pretegnemo [in] po robu povlečemo z [dlanmi] kom, natančno zložimo, [in] pa še malo pritisnemo, [da] vleže. Na ta način si pri[hrani]mo mnogo dela.

Da likamo sede, je d[avno] splošno znano. Le miza [za lika]ka mora biti v pravi viš[ini, da] ne dvigamo rok s težkim [lika]nikom previsoko, kar bi [nas] trujalo. Perila ne zlagamo [na]ti skupaj, ampak šele [na kon]cu, ko smo vse opravili. [Z li]kanjem ga polagamo [na] ali stojalo, ki ga nap[ravimo], ako položimo dve palici [med] dveh stolov. Preden zač[nemo z] delom si pripravimo pr[ostor] da pozneje med delom [ne] jamo.

LEPI STRIČEK

BEL-AMI

Francoski spisal — GUY DE MAUPASSANT

Prevel — OTON ŽUPANČIČ

(Nadaljevanje)

Pogrnjeno je bilo v gostilniški sobi, na dveh skupaj pomaknjenih in z dvema prtoma prekritih mizah. Soseda, ki je prišla pomagat streč, je pozdravila z velikim spoštovanjem, ko je zagledala tako lepo gospo; in ko je spoznala Georgesa, je vzkliknila: "Ježeš, ali si res ti, mali?"

Veselo je odgovoril: "Kdo pa drugi, mati Brulinka!"

In pri tej priči jo je objel, kakor je bil objel očeta in mater.

Potem se je obrnil proti svoji ženi: "Pojdiva v najino sobo," je dejal, "da odložiš klobuk."

Peljal jo je skozi vrata na desni v mrzlo izbo s kamenitimi opločnicami, stene z apnom beljene; postelja je imela volnene zastore. Razpelo nad žegnančkom in dvoje barvastih podob—Pavel in Virginija pod modro palmo in Napoleon I. na rumenem konju—to je bil edini okrasek ti snažni in pusti sobi.

Komaj sta bila sama, je objel Madeleno: "Pozdravljena, Madica. Vesel sem, da vidim zopet starše. V Parizu človek ne misli na to, a kadar se snideš z njimi, si vendar zadovoljen."

Ali oče je potrkal s pestjo na steno in je zaklical:

"Ala, ala! Juha je na mizi."

In morali so sesti k obedu.

Bilo je dolgo kmečko kosilo s slabo izbranimi jedmi v čudnem redu: mesena klobasa za bravino, za klobaso cvrtje. Duroyev oča, ki ga je spravil jabolčnik in par kozarcev vina v rožice, je odprl zatvornico svojih posebnih burk, tištih, ki jih je hranil za slovesnejše prilike; bile so precej zabeljene in žaltave zgodbe, ki so se pripetile njegovim prijateljem, kakor je trdil. Georges, ki jih je vse poznal, se je vendarle smejal; opojil ga je bil domači zrak, iznova ga je navdala prirojena ljubezen do doma, do vseh prostorov in kotičkov, ki so mu bili izza mladih dni pri srcu; najmanjše reči, ki jih je videl po dolgem času, z nožem vrezano znamenje na vratih, vegast stol, vonjava zemlje, čvrsti dih od smole in drevja, pahajoč iz bližnjega gozda, duh rodne hiše, potoka, gnojne gomile — vse mu je obujalo stare občutke in spomine, mu klicalo pred dušo posameznosti iz nekdanjih let.

Mati Duroyčka ni odprla ust; držala se je žalostno in napeto, in je gledala postrani svojo sinaho s kipečo jezo v srcu; da, jeza je vstajala v ti stari težkinj, v ti stari kmetici z raskavimi prsti, z udi, ki jih je sključilo trdo delo, proti tej mestni ženski, ki se ji je vpirala kakor zoperna zavrženka, nečisto bitje, vstvarjeno za brezdelico in greh. Vsak hip je vstala, da je šla po jedi ali točit v kozarce rumene in rezke pijače iz vrča, ali rdečega, sladkega, kipečega jabolčnika iz steklenic, katerih zamaški so pokali, kakor pri limonadi-pokalici.

Madelena ni dosti jedla, ni dosti govorila, sedela je žalostno s svojim navadnim, mirnim smehljajem na ustnicah, samo da je bil sedaj ta smehljaj mračen, resigniran. Bila je razočarana, bridko ji je bilo pri srcu. Zakaj? Ona je silila semkaj. Dobro je vedela, da gre h kmetom, malim kmetom. Kako si jih je bila torej mislila, ona, ki po navadi ni sanjarila?

Ali je sama vedela? Ali ne pričakujejo ženske vedno stvari drugačnih, nego so zares? Ali jih je gledala od daleč bolj poetične? Tega ne; a nemara bolj literarne, plemenitejše, bolj čustvene, bolj dekorativne. In vendar si jih ni želela prav nič tako uglajenih, kakor jih opisujejo romani, kako torej, da jo je neprijetno dirnilo na stotine malenkosti, ki jih komajda opaziš? Da so jo žalili s premnogimi surovostmi, ki ne veš, kje bi jih prijel, in celo s svojo kmetiško naturo, s svojo govorico, s kretnjami in svojo dobro voljo.

Spomnila se je svoje matere, o kateri ni nikdar z nikomer govorila, zapeljane učiteljice, ki je bila vzgojena v Saint-Denisu in je umrla od bede in žalosti, ko je bilo Madeleni dvanajst let. Neznanec je skrbel za vzgojo mlade deklice. Brez dvoma njen oče. Kdo je bil? Za gotovo tega ni vedela, čeprav je nejasno slutila.

Obed je bil brez konca in kraja. Sedaj so prihajali gostje, segali očki Duroyu v roko, vzklikali, ko so zagledali sina, opazovali od strani mlado ženo in poredno mežikali, češ: "Prebito vendar! Ta pa ni za plotom pobrana, žena Georgesa Duroya."

Drugi, ki niso bili tako domači, so sedali za lesene mize in kričali: "Liter! — Vrček! — Dve čaši žganja! — Likerja!" — Začeli so igrati domino, močno ropotaje z belimi in črnimi koščenimi ploščicami.

Mati Duroyčka je sedaj neprestano letala ven in noter, stregla pivcem s svojim jokavim obrazom, prejemala denar in brisala mize s koncem svojega belega predpasnika.

Dim lončenih pip in cigar po soldu je polnil izbo. Madelena je začela kašljati in je prašala: "Ali ne bi šli ven? Jaz ne morem več."

Obed še ni bil končan. Stari Duroy je bil nevoljen. Tedaj je vstala in je šla sest na stol pred vrati na cesti, ter je čakala, da izpijeta njen tast in njen mož kavo in žganje.

Georges je prišel kmalu za njo. — "Ali ne bi skočila k Seni?" je prašal.

Z veseljem je pristala: "Oh, da, kar pojdiva!"

Šla sta dol, najela si v Croissetu čoln in ostala ves popoldan na otoku pod vrbami; oba sta dremala v mili pomladnji gorkoti, uspavanko so jima peli valčki pljuskajoče reke.

Proti večeru sta se vrnila.

Večerja pri svitu ene same sveče je bila Madeleni še mučnejša nego kosilo. Očka Duroy so ga imeli malo pod kapo in niso več govorili. Mati se je držala še vedno čemerno.

Klaverna luč je metala po sivih stenah sence glav z velikanskimi nosovi in gorostasnimi kretnjami. Včasih je vzdignila orjaška roka vilice, vilam podobne, proti ustom, ki so se odpirala kakor žrelo ogromne pošasti, kadar se je kateri nekoliko okrenil in nastavil svoj profil rumenemu, plapolajočemu plamenu.

Toliko da so povečerjali, je potegnila Madelena svojega moža venkaj, da ne bi morala sedeti v ti mračni sobi, koder je plaval še vedno ostri duh po starih pip in razlitih pijač.

Ko sta bila zunaj, ji je rekel:

"Tebi je že dolgčas."

Hotela mu je ugovarjati, a ustavil jo je: "Ne, ne, saj sem videl. Ako želiš, pa odpotujeva jutri."

Zamrmrala je:

"Le. Jaz bi rada."

Zlagoma sta hodila brez cilja naprej. Bila je topla noč in ljubki, globoki mrak je bil kakor poln rahlega šuma, šustenja, vzdihov. Zavila sta bila na ozko gozdno pot pod zelo visokim drevjem, na obe strani neprodirno črna goščava.

Prašala je:

"Kje sva?"

Odgovoril je:

"V gozdu."

"Ali je velik?"

"Zelo velik, izmed največjih na Francoskem."

Bilo je, kakor da spi nad tem potom duh zemlje, dreves in mahovja, tisti sveži in stari vonj gostih lesov, zlit iz sokov mladja pa vele in preperele gozdne trave. Ko je dvignila glavo, je zagledala Madelena zvezde med vrhovi dreves, in čeprav ni pregibala najmanjša sapica vej, je čutila okrog sebe nerazločno trepetanje tega oceana nebrojnih listov.

Čudna groza ji je obšla dušo in jo je izpreletela po životu; zmedena bojazen ji je stiskala srce. Zakaj? Sama ni vedela. A dozdevalo se ji je, da je izgubljena, vtopljena, obkrožena z nevarnostmi, zapuščena od vseh, sama samcata na svetu, pod tem živim obokom, ki je šumel nad njo.

Zamrmrala je:

"Malo strah me je. Najrajša bi se vrnila."

"Dobro, pa pojdiva nazaj."

"In . . . in jutri se odpeljeva v Pariz?"

"Da, jutri."

"Jutri zjutraj."

"Jutri zjutraj, če hočeš."

(Dalje prihodnjič)

Hold Italian Mule Lottery

Italian farmers, in liberated areas of Italy, who had lost much of their livestock as a result of the war, are being afforded a chance to acquire mules and horses. Drawings are held and the lucky winners are given a chance to purchase the livestock. The drawings are held under the direction of the Allied armies.

1884 1944

Naznanilo in Zahvala

V bridki žalosti globoko potrti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je angel smrti posegel v našo družino in smo izgubili iz naše srede našo preljubljeno in nikdar pozabljeno soprogo in drago mater

Johanno Smole

ROJENA PETROVČIČ

ki je previdena s svetimi zakramenti po dolgi bolezni zatisnila svoje mile oči in v Bogu zaspala večno spanje dne 15. decembra 1944.

Rojena je bila na Vrhniki pri Ljubljani. Po opravljeni pogrebni sveti maši v cerkvi Sv. Vida smo jo spremili na Calvary pokopališče, kjer smo jo položili k večnem počitku.

Prisrčno lepo se želimo zahvaliti Rev. Francis Baragi za podeljene svete zakramente, za molitve ob krsti pred pogrebom za spremstvo iz A. Grdina in Sinovi pogrebne kapele v cerkev in na pokopališče, za opravljeno sveto mašo in cerkvene pogrebne obrede.

Prisrčno se želimo zahvaliti vsem, ki so jo obiskovali v bolezni, ter posebno pa Mrs. Mary Ambacker, Mr. in Mrs. Anton Smoley in sin, Mrs. Rose Fudurich, Mrs. Ann Quate in Mrs. Zorman iz E. 40. St., ki so nam bili v tolažbo in prvo pomoč in nam na en način ali drugi kaj dobrega storili v teh najbolj težkih in žalostnih dnevih.

Ravno tako tudi prisrčna hvala vsem, ki so jo prišli pokropit, vsem, ki so z nami čuli in molili ob krsti ter se udeležili svete maše in pogreba.

V globoki hvaležnosti se želimo prisrčno zahvaliti vsem, ki so v blag spomin blage pokojne okrasili krsto s krasnimi venci in sicer: T-Sgt. in Mrs. Victor Bole, Mr. in Mrs. Anton Bole, Sgt. in Mrs. Ed Fantis, Mr. in Mrs. Steve Kushner, Mr. in Mrs. C. L. Benjamin, Mr. Frank Doles, Mr. in Mrs. John Machi, Mrs. Rose Fudurich, Mr. in Mrs. John Fudurich, Mr. in Mrs. P. H. Geier, Mrs. Golon in hčere, Mr. in Mrs. Anton Grdina družina, Mr. Walter D. Kurtz of Peninsular Steel Co., Mr. in Mrs. Frank Kuhar družina, Mr. in Mrs. John Koprivec in Mrs. Koprivec, Mr. in Mrs. Louis Primosch, Frances Petrovčič in Kocjan družina, Mr. in Mrs. W. D. Powell, Naglich in Mack družine, Mr. in Mrs. John Mocnik, Mr. Frank Ogrin, Mr. in Mrs. Anton Smoley družina, Mr. in Mrs. Quate, Mrs. Zorman E. 40. St., Iron Workers Shop Union Local 468, Shop Employees of Paterson Leitch, Geier-Employees Welfare Association, Employees of P. A. Geier Co., Friends at Clark Controller Co., društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ, podružnica št. 25 SŽZ.

Našo prisrčno zahvalo želimo izreči vsem, ki so darovali za svete maše za mirni počitek blage duše namreč: Ambacker družina, Mr. in Mrs. Jos. Balawender, Mrs. Bambich, Mrs. Rose Bizjak, Mr. in Mrs. Frank Bokausek, Mr. in Mrs. Edward Bradac in družina Prosser Ave., Mr. in Mrs. Nick Brajkovic, Mr. in Mrs. John Cerar, Mrs. Donat, Mrs. Mary Doles E. 64. St., Mr. in Mrs. Andy Doles E. 71. St., Mr. in Mrs. Joe Doles Holmes Ave., Mrs.Sophie Esquivel, Mr. in Mrs. M. Fudurich, Mr. in Mrs. Frank Gabriel E. 60 St., Mr. in Mrs. Jack Gerbeck, Mr. in Mrs. Emery Gilbert, Mr. in Mrs. Gostich, Mr. in Mrs. Anton Gradizar, Mr. A. Grdina in družina, Mr. in Mrs. John Hlad Jr., Mr. in Mrs. Tom Jereb in hčere, Mr. F. Koren in družina, Mr. in Mrs. Frank Koscak, Mr. in Mrs. Frank Kuhar, Mr. in Mrs. Louis Kosmac, Mr. in Mrs. Ed Kosmac, Mrs. Anna Laurich, Misses Mary in Josephine Laurich, Mr. in Mrs. Anton Laurich, Mr. in Mrs. Ted Laurich, Mr. in Mrs. A. Luzar Whitcomb Ave., Mrs. John Machi, Mr. in Mrs. Joseph Majce, Mr. in Mrs. Mike Marolt, Mr. Mike Marolt Jr., Mr. in Mrs. John Merkun, Mr. in Mrs. Anton Martinčič, Mr. in Mrs. Anthony Martinčič Jr., Mr. in Mrs. Joe Modic, Mr. in Mrs. John Mozic, Mrs. Nousak, Mrs. M. Naglic, Mr. in Mrs. Paul Nadbath, Naglich in Mack družine, Mr. in Mrs. J. Perpar, Mrs. Theresa Primc, Mr. in Mrs. Jack Peklay, Mrs. Anna Rozman, Mr. in Mrs. Jos. Schultz iz Willoughby, O., Mrs. Mike Skrijanc, Mrs. Anna Smole Dibble Ave., Mrs. Mary Smole Spencer Ave., Mr. Frank Smole East Park Dr., Mr. in Mrs. Strnisha E. 71 St., Mrs. Mary Sherock Iron, Minnesota, Mr. Joe Tomazin Bonna Ave., Tomc družina Bonna Ave., Mr. in Mrs. John Turšič in družina, Mr. C. Winter, Mr. in Mrs. Wm. Zabkar, Mr. in Mrs. Joseph Zalar Jr., Mrs. Zajc, Mr. in Mrs. Frank Zgonc, Mr. John Zibert, Mr. in Mrs. Znidaršič, Mr. Ivan Zorman, Mr. Joseph Zorman, Mr. in Mrs. Frank Laurich, Office Personnel and Foreman of P. A. Geier Co.

Nadalje naj velja naša prisrčna zahvala vsem, ki so dali svoje avtomobile na razpolago ob priliki pogreba.

Posebna prisrčna hvala spremljevalcem krste: Mr. Anton Bole, Mr. John Fudurich, Mr. Edward Kosmac, Mr .John Koprivec, Mr. Steve Kushner, Mr. Joseph Smoley, ki so nosili krsto in jo spremili do groba ter položili k večnem počitku.

Enako naj sprejmejo našo prisrčno zahvalo članice podružnice št. 25 S. Ž. Z., ki so se zbrale k skupni molitvi ob krsti pokojne, kakor tudi članicam društva Napredne Slovenke št. 137 S. N. P. J., in podružnice št. 25 S. Ž. Z. za udeležbo pri sveti maši in spremstvo do groba.

Naša iskrena zahvala naj velja vsem, ki so nam izrazili sočutje s poslanimi sožalnimi kartami.

Prav prisrčno zahvalo izrekamo pogrebnemu zavodu Anton Grdina in Sinovi za vso prijazno postrežljivo naklonjenost in za lepo urejeno in izvrstno vodstvo pogreba.

Če se je pa pomotoma kakšno ime prezrlo prosimo, da nam oprostite, ker naša želja je izreči vsem našo najtoplejšo zahvalo.

Preljubljena in nikdar pozabljena soproga in draga mati, žalostna so naša srca, ker smo Tebe že izgubili, ker Bog Te je poklical k sebi in morala si zapustiti svoje drage ki Te bomo vedno ohranili v ljubečem spominu. Tolaži nas le misel ,da si rešena trpljenja in v globoki žalosti nad Tvojo bridko izgubo pošiljamo prošnje k Bogu, da naj Ti podeli večni mir v zasluženem počitku in večna luč naj Ti sveti.

Žalujoči ostali:

JACOB SMOLE soprog,

JACK, FRANK in JOSEPH sinovi,

sinahe, vnukinja in vnuki.

Zapušča v Iron, Minnesota, tudi žalujočo sestro MARY SHEROCK, v stari domovini pa brata FRANKA in sestro JOSEPHINE CUK.

Cleveland, O., 23. januarja, 1945.

PET LET POZNEJE

LOJZE JERANČIČ

(Iz dnevnika odpuščenega kaznjenca)

(Nadaljevanje)

V Zidanem mostu smo se srečali z zagrebškim brzovlakom. Iz elegantnih voz so izstopili potniki in hiteli v kolodvorsko restavracijo, da si privoščijo okrepčila. Naenkrat se je pojavil pred vrati našega oddelka znan obraz in se zagledal noter, bil je — Fanikin svak. Za njim sem uzrl dva znana trgovska potnika iz Ljubljane. Sedaj so gledali vsi trije v predel. Vstal sem in zagrnil okno v vratih z zaveso.

Ko smo se vozili proti Celju, je jel pripovedovati eden izmed tovarišev, kako je v kaznilnici. Postal sem pozoren.

"E, meni je življenje v kaznilnici žalibog dobro znano," se je bridko nasmehnil. "Ne čakajo me v "rokavicah" in videli boste, da bo moj sprejem nekaj posebnega. Pred meseci sem namreč na svojo pest prekinil kazen in jo mahnil čez hribe in doline. Kdo bi vihtel rovnico na polju v največji vročini! In še za tako plačo, ki so nam jo dajali. A človek ima smolo. Prijeli so me zopet in danes se vračam kot ubežnik nazaj. Že kar vem, kako bo: tri mesece okove na noge in nekaj postov, trdih ležišč ter temnic za priboljšek."

Zona me je polivala, ko sem čul o okovih in temnicah. Oni pa je s ciničnim nasmeškom pravil dalje:

"To dobi vsak ubežnik, da mu "preženo hrepenenje po svobodi", kakor pravijo. Pa ne zaleže vedno. Poznam jih, ki so dobili po dvakrat, trikrat "kosmate noge". Tudi jaz poskusim zopet, samo če bo prilika. A dvomim, da bi me dali na prosto delo. Iz hiše uteči pa je nemogoče."

Prenehal je toliko, da si je prižgal svalčico. Potem pa je nadaljeval:

"Vtihotapiti se ne bo dalo v kaznilnico najmanjše stvari. Preiskali nas bodo do kože. Zato je najbolj pametno, da med potjo pokadimo, kar ima kdo; tam je kajenje najstrožje prepovedano."

Po tem dobrohotnem nasvetu izkušenega tovariša so začeli res prižigati znova, dasi so bili že vsi omamljeni od tobaka. Ker nisem vdan tej razvadi, me je jelo siliti na kašelj in sem odprl okno. Orožniki so se razgovarjali z nami ves čas vožnje docela po domače; niso se pa hoteli odločiti, da bi nam vsaj nekoliko zrahljali verige, ki so se pri pogostem pregibanju rok zajedale vedno globlje v zapestja, kar je povzročalo bolečine.

Ubežnik je popisoval dalje življenje v kaznilnici, a mi smo ga z velikim zanimanjem poslušali.

Pokrajina je hitela mimo nas, vlak je sopihal čez plodno štajersko ravan. Srečavali smo vasi, orumenelo drevje, brzeli smo mimo vrtov, nastlanih z odpadlim listjem. Nekje sem uzrl množico marogastih goved; začudeno so dvigala nekatera glave, ko smo vozili mimo, a druga so se brezbrižno pasla dalje. V bližini je gorel ogenj, okoli katerega se je potikal pastir.

"Jesen," sem se domislil in iz prsi se mi je izvil globok vzdih.

Bližali smo se Mariboru. Že so se razločili v daljavi medli obrisi hiš, ki so postajali vedno jasnejši. Vedno tesneje mi je prihajalo okoli srca. Tako mi je bilo, da bi se najrajši vozil kar naprej in naprej v neznane kraje, dokler bi ne prišel čas, ko bi mi morali odvzeti železje in reči: Prost si! Sedaj se lahko po drugi strani vrneš sam domov, zakaj v nadlego bi ti bilo naše spremstvo! Tako pa, bog ve, kaj me čaka v teh štirih letih?

"Tam je kaznilnica," je nenadoma vzkliknil ubežnik, planil k oknu in se zagledal. Strnili smo glave in se nagnili za onim. Onstran velike, deroče reke, je stalo sivo, dolgočasno poslopje, kakor ogromna mrtvašnica.

Vlak je sunkoma obstal, sprevodniki so javljali, da smo prispeli v Maribor. Nerodno smo se motovilili skozi ozka vrata predela na tesen hodnik in od tam proti izhodu. Ko je izstopil zadnji par, smo se pognali naprej. V Mariboru nismo vzbudili toliko pozornosti kot v Ljubljani. Očividno so tu ljudje navajeni takih prizorov.

Pot je šla skozi sredino mesta. Dasi smo naglo korakali, sem vendar opazil ponekod lepake, ki so naznanjali vprizoritev opere "Carmen" v mariborskem gledališču. Ta opera mi je bila najdražja.

Mimo nas je prišla gospa z malim dekletom. Otrok je za hip postal in stopil bliže, da bi nas natančneje ogledal. Mamica pa je iztegnila roko, rahlo potegnila hčerko za seboj in jo s toplim glasom poučila:

"Ne ogleduj jih, revčki so!"

Krenili smo čez glavni trg in zavili na novi dravski most. Bilo je baš okoli poldne in ulice živahno obljudene. Tešil sem se z zavestjo, da me v Mariboru nikdo ne pozna.

Onkraj mostu smo se obrnili na levo in šli po obrežni cesti proti kaznilnici. Nasproti nam je prišel eleganten gospod. Ubežnik se je zganil in zašepetal:

"Ravnatelj kaznilnice!"

Ko se je približal, smo spoštljivo sneli pokrivala v pozdrav. Gospod se je nasmehnil in odzdravil.

Končno smo bili na cilju. S Pobrežke ceste smo krenili skozi visoka, železna vrtna vrata na belo posuto cesto, ki deli kaznilniški park v dva dela. Na obeh straneh sem opazil po eno veliko, enonadstropno hišo.

"Tu prebivajo uradniki kaznilnice," je pojasnjeval ubežnik.

Pred seboj smo uzrli vodoravno ležeče poslopje z velikimi zamreženimi okni. Nad širokim vhodom sem prečital napis: Kr. moška kaznilnica.

Prišedši v prostorno vežo, smo obstali. Takrat so se odprla neka vrata na desni strani, do kamor je vodilo par stopnic. Ven je stopil star paznik z očali in pozabil zapreti vrata za seboj. Videl sem v notranjost majhne celice, v kateri sta stali mizica in postelja. Na steno je bil pritrjen telefon, v kotu je slonelo nekoliko pušk z nasajenimi bajoneti.

Vratar je zabeležil ime vsakega posebej, nakar je odrinil železen zapah in nas spustil naprej.

Stopili smo v kaznilniško predvorje. Tu sem opazil prvega kaznjenca v temni, raševinasti obleki. Nad gležnji je imel v hlače všito krog in krog dva do tri prste široko rdečo progo.

"Tako zaznamujejo nevarne in sumljive kaznjence," je opozoril ubežnik.

Oni pa, o katerem je veljalo to pojasnilo, se ni dosti zmenil za nas, ampak mirno pral neke cunje dalje in jih ožemal v sajast škaf.

Ob 12. uri 35 minut smo prispeli pred sprejemno pisarno, kjer so nam orožniki odvzeli železje z rok. Prišel je zavaljen, prileten paznik telefonično javil nadzorniku straže naš prihod. Po kaznilnici je kraljeval opoldanski mir.

Kmalu je prišel za nami po stopnicah visok, starejši gospod. Paznik je udaril s petami skupaj in po vojaško pozdravil prišleca. Bil je nadzornik.

Eden izmed treh orožnikov mu je nato izročil naše papirje. Sledili smo nadzorniku v veliko, z zelenimi rožami poslikano pisarno. Po stenah so visele puške, sablje in kontrolne ure na dolgih jermenih.

Uradnik nas je začel klicati po imenih. Kogar je poklical, je moral stopiti v nasprotni kot sobe. Ko nas je nato še enkrat preštel, je podpisal potrdilo, da nas je "v redu prevzel". Orožniki so mi segli v roko in se poslovili.

Potem je bilo treba staremu gospodu povedati, koliko kazni je vsak izmed nas prinesel s seboj. "Najtežji" je bil ubežnik; imel je šest let in dva meseca. Nadzornik je napravil zaničljivo kretnjo, češ:

"Za toliko se pač ni izplačalo priti v kaznilnico." Napravil nam je primeren govor glede vedenja in je sklenil z značilnimi besedami. Hier heist es "kuschen" und weiter dienen. Tako potolažene nas je izročil službujočemu nadpazniku, ki nas je vodil skozi železna, mrežasta vrata po močno obrabljenih stopnicah nekam v podzemlje. Prišli smo v mračen hodnik, kjer sem opazil več vrat. Nad enimi je visela deska z napisom: Dobrodošli! Ker se mi je zdela toliko ljubeznivost v tej hiši skoro nemogoča, sem pogledal bolje in res je stalo namesto "dobrodošli" samo "novodošli".

Menil sem, da nas bo paznik zaprl kar v prostor, nad katerim je visel napis. A morali smo mu slediti dalje nekam v notranjost hladnih katakomb. Korakali smo mimo strojarne. Skozi velika okna, obrnjena na hodnik, sem videl ogromno, vrteče se transmisijsko kolesje. Ven je prišel mlad, civilno oblečen človek, očividno strojnik, z velikim šopom ključev v roki.

Ustavili smo se na nekoliko svetlejšem prostoru, odkoder so se cepili hodniki na vse strani. Bili smo na sredi kaznilnice, navpično pod centralo. Na orjaških zidanih stebrih je slonel obokan strop. Po stenah sem opazil napise: Pozor na snago! Gladka kamenita tla so bila skrbno očiščena. Iz dolgih hodnikov je prihajal duh po vlagi.

Sledili smo pazniku na desno po par stopnicah pred nekako pisarnico, ki pa je napravila na prvi pogled vtis — mesnice. Nad vrati je bil napis: Paznik. Skozi visoko, zamreženo okno je prihajala v prostor dnevna svetloba in se plazila po nenavadni opremi. Razen mizice in stola je bila pritrjena na steno cela vrsta kaveljnov, na kakršne obešajo meso po mesnicah. Na kaveljnih so viseli okovi za roke in noge najrazličnejše mere. S pritajeno grozo sem motril strahotno železje in si predočeval v domišljiji, kako utegne biti nesrečnežu, ki ga doleti nesreča, da mu nataknejo te nenavadne zapestnice.

Paznik je iskal po seznamu celic, kam bi nas dal. Godrnjaje je ugotovil, da je vse zasedeno. Ni pomišljal dolgo, ampak pograbil ključe, odprl najbližja vrata, opremljena z napisom "Trdo ležišče", in nas nadrevil noter. Za zadnjim je zaloputnil in počasi oddrsal.

Bili smo v večji sobi s tremi visokimi, majhnimi okni. Razen praznega škafa in pločevinastega vrča, ni bilo v tem prostoru nobenega predmeta. Niti sesti ni bilo kam. Polotila se nas je vseh čudna zapuščenost. Malokdo je spregovoril, in če je rekel besedo, je bila plaha, pritajena, negotova. Celo ubežnik je umolknil, tiščal roke v hlačne žepe, mrko zrl v tla in koračil po sobi.

"Kam se neki vidi odtod?" je zanimalo bledega fanta, ki je bil vklenjen z menoj.

(Dalje prihodnjič)

Predsednik Kube na radio

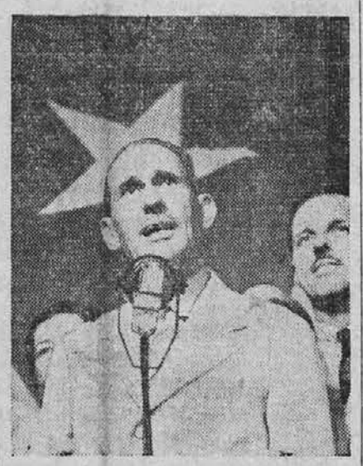

Dr. Grau San Martin je potom radio pozdravil ljudstvo potem ko je bil izvoljen predsednikom Kube. Zgornja slika ga kaže, ko stoji pred mikrofonom v govoru.

Nazis May Bomb U. S.

That New York and other cities will soon be targets for German robot bomb attacks has been predicted by Rear Adm. Jonas H. Ingram, C.G. Atlantic Fleet.

Directed Luzon Speed Landing

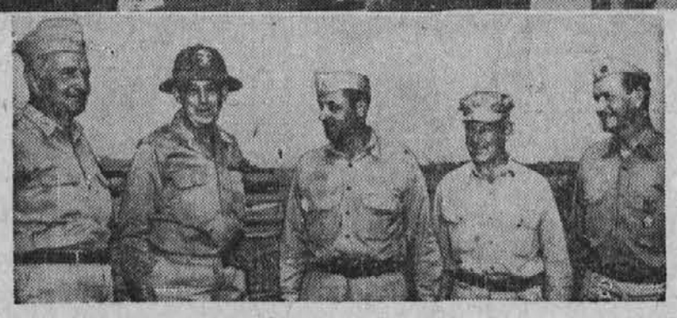

Gen. Douglas MacArthur, left, and Lieut. Gen. Walter Krueger, C.G. of the 6th army, which led the landings on Luzon, are shown above. Below, the naval staff responsible for success of undertaking. Vice Adm. Thomas G. Kinkaid, second left, giving final instructions to his staff.

Mali oglasi

CLEVELAND ORCHESTRA
Rudolph Ringwall, dirigent
SEVERANCE Četrtek, 25. jan., 8:30
DVORANA Sobota, 27. jan., 8:30
Alexander Brailowsky, piano
Vstop. Severance dvorana CE. 7300

KUPIMO
šivalne stroje, električne predmete in ure-budilke
AMERICAN APPLIANCE CO.
8209 Superior Ave.
GA. 3268

Nov 9x12 Congoleum Rug
$2.95
JACK BELKIN
1699 E. 55 St., nasproti Payne

VAŠI ČEVLJI
bodo zgledali kot novi, ako jih oddaste v popravilo zanesljivemu čevljarju, ki vedno izvrši prvovrstno delo.
Frank Marzlikar
16131 St. Clair Ave.

WHERE THE FUEL GOES

A MODERN DESTROYER uses more than 3,000 gallons of oil an hour at top speed.
V-659-B OWI

ZA SKLEPNIH MIŠIČAH PITAJTE
PAIN-EXPELLER
Od 1867 god . . .
Zanesljiv liniment familijeni

Bonds Over America

UNIVERSITY SPRING

A covered spring at Chapel Hill, N. C., reminds students of the University of North Carolina that General William R. Davie, "father of the university," selected the site of the first state university in America at that spot in 1792. Close by on October 12, 1793, Gen. Davie laid the cornerstone of Old East, the first university building. The first student walked 170 miles through bitter winter weather to enroll at the opening January 16, 1795. Similar determination dominates every Allied fighting man in the war today. The tradition of America's first state university and its first student should inspire the purchase of War Bonds for the protection of the Nation's educational freedom.

U. S. Treasury Department

Za delavce Za delavce

THE TELEPHONE CO. POTREBUJE
ŽENSKE ZA OSKRBNICE
za poslopja v downtownu
Polni čas šest večerov v tednu
od 5.10 pop. do 1.40 zj.
Najboljša plača od ure v mestu — Stalno delo
Zahteva se izkaz državljanstva — Zglasite se
Employment Office, 700 Prospect Ave., soba 901
od 8. zj. do 5. pop. dnevno razven ob nedeljah
The Ohio Bell Telephone Co.

IŠČE SE
8700 MOŽ Sedaj!
da se pospeši vojno produkcijo v Greater Clevelandu

Ali vi poznate moža, ki bi lahko opravljal vojno delo in ni na delu? Ali ste vi tisti mož? 120,000 bojujočih se clevelandskih mož vam kliče za večjo produkcijo—in za VEČJO—in HITREJŠO! Mi jih ne smemo razočarati.

Tole vi lahko storite:

1. Dajte vašemu delu vaše najboljše, sleherno uro na šiftu, če ste v vojni tovarni.
2. Pojdite še danes na vojno delo, če še niste v vojni tovarni.
3. Govorite z vašimi prijatelji, vašimi sosedi in drugimi za na vojno delo SEDAJ.

Kje se je glasiti

USES urad, ki je najbližji vam, vam bo povedal kako dobiti vojno delo.

1242 West Third Street
Euclid in Chardon Rd.
Euclid, Ohio

11926 Lorain Avenue
1020 Euclid Avenue
(Posredovalnica za ženske)

WAR PRODUCTION-MANPOWER COMMITTEE
of Greater Cleveland

Sleherna zapravljena ura lahko pomeni življenje kakega clevelandskega fanta

Lathe operatorji
Toolmakers
in Tool mašinisti
Arc welderji
Nočno delo
Visoka plača od ure poleg bonusa za nočno delo
THE YODER COMPANY
5500 Walworth Ave.
(2 cesti južno od Lorain in W. 53 St.)

SNAŽILKE
ne stare več kot 50 l
Ali iščete STALNO DELO?
Eno izmed clevelandskih boljših poslopij ima sl
ŽENSKE
Dobra plača, overtime in
Plačane počitnice
Delovne ure od 10. z
6.30 zj.
V bližini vseh pouličnih in busov
Pokličite Cherry

FORGE POMAGA
IZKUŠENI MAŠINI
MAŠINSKI UČENC
TEŽAKI
Dnevno ali nočno
Dobra plača od
in overtime
Povrhu bonus za pro
in bonus za točno
Johnston & Jen Co.
877 Addison Ro
severno od St. C
Kupujte vojne b

Mali oglasi

B. J. RADIO SERVICE
1363 E. 45 St. HE. 3028
Prvovrstna popravila na vseh vrst radio aparatih

Dr. Kernovo
Angleško-Slovensko berilo
(English Slovene Reader)
je pripravno za učenje angleščine ali slovenščine.
Dobi se v naši tiskarni